

מאחורי הגשר הזה

מפוארת המפורסמת בשל הישיבה המפורסמת, הלא היא ישיבת סלובודקה. ובשל מייסדה הרב נתן צבי פינקל- הסבא מסלובודקה אשר ייסד את ישיבת "כנסת ישראל" בסלובודקה, מראשי תנועת המוסר במזרח אירופה ואחד החשובים בהוגי הדעות שלה. בתקופת הפשרת השלגים, היו גושי קרח ענקיים סוחפים חלק מגשר העץ ואז הייתה סלובודקה מנותקת מקובנה, והדרך היחידה להגיע מהפרבר לעיר הייתה באמצעות סירות. גשר זה הפך להיות מושג וסמל כפי שנהג הסבא מסלובודקה וצ"ל לומר, כי הגשר בנוי על מנת שיעברו עליו רק מכיוון אחד: מקובנה הרועשת לסלובודקה הישיבתית, בה שכנה ישיבת "כנסת ישראל".

הרחובות נשאו שמות יהודיים: 'רחוב היהודים', 'רחוב הישיבה', 'רחוב הרבנים'. אריה סגלסון מספר בספרו 'בלב העופל' על הרחוב בו התגוררו בני משפחתו בגטו: "ברחובות הסמוכים התגוררו יהודים בלבד, רובם היו בעלי מלאכה... בימי ליטא העצמאית מיטעו הליטאים לעבור בסביבה וממש פחדו מפני כוחם של היהודים שגרו שם".

עם הכיבוש הגרמני, הפך הגשר להיות חד-כיווני: היהודים נכלאו בגטו, וכדרכם של הגרמנים היה מחולק לשניים, 'הגטו הגדול', בלב שכונת סלובודקה ו'הגטו הקטן' וביניהם רחוב פנירו. ברחוב זה שכן המבנה של הישיבה החדשה, שלמעשה לא למדו בה, בשל ההשתלטות הסובייטית. עברנו ברחוב הישיבה, בין השער הראשי לרחוב פנירו, וראינו את מקום הישיבה הישנה. לא נותר דבר מלבד שמות הרחובות, ועומדים אנו וכואבים את חורבנה של הקהילה המפוארת.

משם אנו ממשיכים לרחוב פנירו 15, ביתם של רבקה וולבה ושומעים את הסיפור המוזעזע על סופם המר של גדולי ישראל ושל קהילת קובנה. הרב אפרים אשרי, ניצול גטו קובנה, מתאר את המפגש עם החורבן: "כשיצאנו מבין חומת הגטו כשהגיעה שעת השחרור, ראינו לזוועתנו הגדולה את בניין הישיבה בחורבנו, הבניין כולו היה הרוס ואפילו מקום ההיכל בו ספרי התורה היו מונחים לא היה ניכר... כנראה שהרשעים הארורים שפכו זעמם על המקום הזה יותר מעל מקומות קדושה אחרים, כי בניין הישיבה היה כקוץ מכאיב בעיניהם הטמאות, שראו בו עדות נאמנה על קיום התורה בארץ ליטא במשך 700 שנה" (ממעמקים עמ' צו- צז). לתגובות, הערות ושאלות:

דבורה מן, מנהלת 'בעקבות קהילות ישראל'

MDVORA@013.NET

בקרו בגוגל: WJCC בעקבות קהילות ישראל

דבורה מן

ביקור בקובנה, בליטא, בעקבות השורשים ובעקבות הקהילה היהודית המפוארת, הוא ביקור כואב, ביקור שהינו שיבה אל עולם שנחרב. בעומדנו מול ביתה של המשוררת לאה גולדברג בקובנה, קראנו את שירה שמבטא את התחושה שמלווה אותך בסיור: חורבן הבית, אין בית ואין שולחן, רק זכרונות ותפילה לגאולה שלמה.

"דמיטי שהזמן עמד מלכת / שעוד עומדים כאן בלבכם

עצי תפוח, או גני שלכת / פורשים כאן את שטיח זהבם.

כמו לא נחרב עלינו עולמנו, / כמו לא נדע את כל אשר נדע,

כמו עוד עומד ביתנו ומקומנו / שולחן לכן ערוך לסעודה".

(לאה גולדברג, "מוקדם ומאוחר")

אנחנו מטיילים בקובנה היפה, נוף אירופי מובהק, גני שלכת פורשים שטיח זהוב בסתיו, חוזרים למקומות שבהם פרחה הקהילה היהודית, בהם צמחו סופרים ומשוררים כמו אברהם מאפו שגולד בסלובודקה, שם כתב את ספרו "אהבת ציון"; לאה גולדברג, שבשיריה מביעה את געגועיה לחיים שהשאירה באירופה וגדולי תורה כר' ישראל סלנטר, אבי תנועת המוסר. מאחורי הגשר המחבר בין קובנה לפרבר, שוכנת סלובודקה - ויליאמפולי (פרבר ברוסית), קהילה

בין קובנה
לסלובודקה:
מאברהם מאפו
ועד לישיבה
הנודעת